

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

افساده از ارض

تأليف:

حمزه همدانی خطبه سرا

سرشناسه	: همدمی خطبه سرا، حمزه، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: افساد فی الارض/ تالیف حمزه همدمی خطبه سرا.
مشخصات نشر	: سراوان: نسیم حجاز، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۰ ص.
شابک	: 978-600-6751-0-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتاب حاضر در اصل برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد از دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر قدس است.
موضوع	: Mischief in the land/ افساد فی الارض
موضوع	: فساد -- جنبه های مذهبی -- اسلام -- Corruption-- Religious aspects-- Islam
موضوع	: اسلام و مسائل اجتماعی -- ایران Iran -- Islam and social problems
موضوع	: فساد -- جنبه های قرآنی/ Corruption-- Qur'anic teaching
موضوع	: حقوق جزا -- ایران Iran -- Criminal law
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ۸۵۷ الف/ ۱۹۸۶ RP
رده بندی دیویی	: ۳۶۰ ۳۷۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۰۹۷۳ ۸

افساد فی الارض

- تالیف: حمزه همدمی خطبه سرا
- ناشر: نسیم حجاز
- ناظر چاپ: شعیب دهقان
- قطع: وزیری
- نویسنده: چادر اول/ ۱۳۹۵
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۵-۰-۰

© تمام حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ است.

Email: nasim_hejaz@yahoo.com

فهرست

۷	مقدمه
۹	فصل نخست: طرح تحقیق و تعاریف مفهومی
۱۰	مبحث اول: طرح تحقیق
۱۰	الف: بیان مسأله
۱۲	ب: سوال های تحقیق
۱۲	ج: فرضیه های تحقیق
۱۳	د: ضرورت و اهمیت تحقیق
۱۴	هـ: اهداف مشخص تحقیق
۱۴	و: روش تحقیق
۱۵	ز: ادبیات و پیشینه تحقیق
۱۷	ح: جنبه جدید بودن و نوآوری تحقیق
۱۸	ط: ساختار کتاب
۱۸	مبحث دوم: تعاریف لغوی و اصطلاحی و الزامات اصلی
۱۹	گفتار اول: مفهوم لغوی فساد و فساد و مفسد
۱۹	بند اول: مفهوم فساد
۲۰	بند دوم: مفهوم افساد
۲۱	بند سوم: مفهوم مفسد
۲۱	گفتار دوم: مفهوم اصطلاحی افساد فی الارض
۲۱	بند اول: در تفاسیر قرآنی و کتب فقهی
۲۷	بند دوم: در قوانین کیفری ایران
۲۸	گفتار سوم: رابطه محاربه با افساد فی الارض (همگرایی و همگرایی)
۳۰	گفتار چهارم: مبانی یا مستندات فقهی محاربه
	فصل دوم: مبنا و اهداف جرم انگاری مستقل و مصادیق جرم افساد فی الارض
۳۸	مبحث اول: مبنای جرم انگاری مستقل جرم افساد فی الارض و مصادیق آن
۳۸	گفتار اول: منابع تفسیری
۳۸	بند اول: آیه ۳۲ سوره مائده
۴۰	بند دوم: آیه ۳۳ سوره مائده
۴۲	گفتار دوم: منابع روایی
۴۲	بند اول: روایات مصرحه در باب افساد فی الارض
۴۲	الف: روایت ابن عبید:

ب: خطبه قاصعه	۴۴
ج: روایت سکونی	۴۵
بند دوم: روایات مصرحه در باب تکرار تمزیرات	۴۵
بند سوم: روایات انطباق داده شده	۴۸
گفتار سوم: دیدگاه فقها و مصادیق ذکر شده در فقه	۵۰
بند اول: دیدگاه فقها	۵۰
الف) فقه‌های شیعه	۵۲
ب) فقه‌های اهل سنت	۵۳
بند دوم: دیدگاه آئینی بر حسب مصلحت اجتماعی	۵۴
مبحث دوم: مصادیق افساد فی الارض در فقه	۵۶
بند اول: مجازات کلاهبرداری (تشی)	۵۷
بند دوم: مجازات سرقت و سرقت آلوده	۵۸
بند سوم: تکرار کنندگان جرمات	۵۹
بند چهارم: مجازات آتش افروزان	۶۱
بند پنجم: مجازات قاتل بردگان	۶۲
بند ششم: مجازات قاتل اهل ذمه	۶۳
بند هفتم: مجازات ساحر	۶۴
بند هشتم: مجازات محتال	۶۵
بند نهم: توزیع کنندگان مواد مخدر	۶۵
بند دهم: مجازات سارق زیرانداز مسجد	۶۵
مبحث سوم: اهداف جرم انگاری مستقل جرم افساد فی الارض	۶۷
گفتار اول: حفظ و تضمین آزادی های فردی	۷۱
گفتار دوم: تامین نظم و امنیت عمومی و اجتماعی	۷۴
فصل سوم: ارکان جرم افساد فی الارض (ماده ۲۸۶ ق.م.ا)	
مبحث اول: رکن قانونی این جرم در قانون مجازات اسلامی و قوانین متفرقه	۷۸
گفتار اول: در قانون مجازات اسلامی و توصیف آن	۸۰
بند اول: قانون تشدید مجازات مرتکبان ارتشا، اختلاس و کلاهبرداری	۸۱
بند دوم: قانون تشدید مجازات جاعلان اسکناس	۸۲
بند سوم: قانون اخلاکگران اقتصادی	۸۲
بند چهارم: قانون مبارزه با مواد مخدر	۸۳

۸۵	بند پنجم : قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح
۸۶	بند ششم : قانون مجازات فعالیت کنندگان در امور سمعی و بصری
۸۷	مبحث دوم: رکن مادی جرم افساد فی الارض موضوع ماده ۲۸۶ ق.م.ا.
۸۷	گفتار اول: رفتار مادی مرتکب (مباشرت و معاونت)
۸۷	بند اول: مباشرت
۹۰	بند دوم: معاونت
۹۲	گفتار دوم: شرایط رکن مادی
۹۲	بند اول: خصوصیت فعل
۹۲	الف: رفتار مجرمانه مثبت
۹۲	ب: رفتار مجرمانه منفی (ترک فعل)
۹۳	بند دوم: خصوصیت موضوع جرم
۹۵	بند سوم: ماهادیه رفتار مادی
۹۵	الف: جنایت گسترده علیه حمایت جسمانی افراد
۹۶	ب: ارتکاب جرائم گسترده علیه امنیت داخلی یا خارجی
۹۹	ج: نشر گسترده اکاذیب
۱۰۰	د: اختلال گسترده در نظام اقتصادی کشور
۱۰۱	ه: احراق و تخریب گسترده
۱۰۲	و: پخش گسترده مواد سمی و میکروبی و خطرناک
۱۰۳	ز: دایر کردن گسترده مراکز فساد و فحشا
۱۰۴	گفتار سوم: وقوع نتیجه یا تحقق ضرر بالفعل
۱۰۶	مبحث سوم: رکن معنوی یا روانی جرم افساد فی الارض
۱۰۶	گفتار اول: سوء نیت عام
۱۰۷	گفتار دوم: سوء نیت خاص
۱۰۸	مبحث چهارم: مجازات جرم افساد فی الارض
۱۱۰	گفتار اول: همگرایی مجازات قانونی با مجازات مذکور در روایات
۱۱۲	گفتار دوم: واگرایی مجازات قانونی با مجازات مذکور در روایات
۱۱۴	گفتار سوم: رابطه مجازات جرم افساد فی الارض با دستاوردهای علم کیفرشناسی
۱۲۱	فصل چهارم: بحث نتیجه گیری و پیشنهاد
۱۳۳	منابع

مقدمه

جوامع برای بقای خود اصولی را در نظر دارند، که با ضمانت اجراهای مختلف از آن ها حمایت می کنند. برترین نوع ضمانت اجرا را می توان در قواعد حقوق کیفری دانست که در پی حراست از مهمترین ارزش هاست. در حقیقت هر فعلی که عنوان مجرمانه داشته باشد، بدین لحاظ است که آسیبی را ایجاد نموده و برای ساختار اجتماعی مضرند. بنابراین می توان بر این اعتقاد بود که تمامی جرایم در جامعه ایجاد ساد و تباهی می کنند. با وجود این، جرم انگاری عنوان مجرمانه مستقل افساد فی الارض توسط مقنن نشانه ای از گستردگی آسیب های اجتماعی این جرم و قباحات آن از نظر اجتماعی است. برای تبیین جرم انگاری، ابتدا باید جرم را تعریف کرد. در حقوق کیفری، جرم عبارتست از هر فعل یا ترک فعلی که قانونگذار برای آن مجازات تعیین کرده است. پرسش اساسی در مورد این تعریف این است، که یک رفتار (اعم از فعل یا ترک فعل) برای جرم تلقی شدن و موضوع برخورد کیفری قرار گرفتن مرتکب آن باید دارای چه ویژگی هایی باشد؟ و اینکه ماهیت جرم چیست؟ و چه تفاوتی با رفتارهای غیرمجرمانه دارد که مقنن توسل به ضمانت اجرای کیفری را برای منع و برخورد با آن ضروری می داند؟ جرم انگاری فرایندی است که به موجب آن قانونگذار با در نظر گرفتن منجارها و ارزش های اساسی جامعه و با تکیه بر مبانی نظری مورد قبول خود، فعل یا ترک فعلی را ممنوع و برای آن ضمانت اجرای کیفری وضع می کند؛ هر جرم انگاری دارای مولفه هایی همچون رعایت کامل اصل قانونی بودن، اصل شفافیت، مصلحت جامعه و... بوده که رعایت آنها ضروری می باشد. عدم رعایت این مولفه ها نه تنها نظم و امنیت را تضمین نمی کند؛ بلکه موجب هرج و مرج، بی نظمی و در پایان دادرسی غیرمنصفانه می شود. افساد فی الارض اصطلاحی است که در جا و ابعاد چارچوبی خود به کار رفته است. آیا در جرم انگاری مستقل افساد فی الارض، چارچوب های فقهی و شرعی آن رعایت شده است؟ آیا مصادیق به کار رفته در

قانون محدودیت های اصول جرم انگاری را دارا می باشد؟ آیا اصول علمی جرم شناختی و کیفر شناختی در آن رعایت شده است؟ در این پژوهش سعی داریم به بررسی جرم انگاری مستقل افساد فی الارض در قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲ بپردازیم، که بدان مولفه ها توجه شده است یا خیر؟

ضمناً پژوهش حاضر برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد اینجانب به راهنمایی دکتر عابدین صفری کاکرودی و مشاوره دکتر فاطمه محمدی مغانجوقی می باشد، که در سال ۱۳۹۳ در دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرقدس دفاع گردیده است.

www.ketab.ir